

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

เด็กเป็นชีวิตจิตใจของพ่อแม่ เป็นบุคคลที่มีความสำคัญและคุณค่ายิ่งสำหรับครอบครัว สำหรับประเทศชาติเด็กเป็นทรัพยากรที่สำคัญ และเป็นความมุ่งหวังในการพัฒนาประเทศในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้น การพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เพื่อให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและมีคุณภาพ จึงมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ

รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยต่างเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็ก จึงได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาเด็กไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตลอดมา ดังเช่นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ได้กำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาเด็ก โดยมุ่งให้เด็กได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา การให้ภูมิคุ้มกันโรค และลดอัตราทุพโภชนาการ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2530 : 80) และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ซึ่งเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับปัจจุบัน ได้กำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาเด็ก โดยให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวเป็นอันดับแรกในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีสุขภาพดี นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ชุมชน ภาครัฐและภาคเอกชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กมากยิ่งขึ้น(สำนักนายกรัฐมนตรี, 2534 : 178, 187)

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงาน
หนึ่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณภาพของประชากรในชนบท
เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้สูงขึ้น โดยได้กำหนด
แผนงานในการพัฒนาไว้ 9 แผนงาน แผนงานพัฒนาเด็กเป็นแผนงาน
หนึ่งที่มีความสำคัญและได้กำหนดเป็นแผนงานพัฒนาชุมชนระดับตำบล
ด้วย โดยปรับให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
เป้าหมายคือเด็กก่อนวัยเรียนทุกพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของ
กรมการพัฒนาชุมชน

การดำเนินงานพัฒนาเด็กของกรมการพัฒนาชุมชนได้เริ่ม
มาตั้งแต่ พ.ศ. 2510 (โกวิทย์ พวงงาม, 2533 : 45)
โดยส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.)
ขึ้นในระดับตำบลและหมู่บ้าน เพื่อทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กวัย 3-6 ปี
ตามความพร้อมและความต้องการของสมาชิกในชุมชนนั้น โดยอยู่ใน
ความรับผิดชอบของคณะกรรมการพัฒนาเด็กและผู้นำท้องถิ่น ปรากฏ
ว่าการพัฒนาเด็กของกรมการพัฒนาชุมชนประสบผลสำเร็จ กรมการพัฒนา
ชุมชนจึงได้ขยายขอบเขต การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ออกไปทั่วประเทศ เพื่อสนองความต้องการของประชาชนและเพื่อป
พื้นฐานในการพัฒนาคนตั้งแต่เยาว์วัย จนถึงปัจจุบันนี้ทั่วประเทศมี
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการพัฒนาชุมชน
จำนวน 3,233 ศูนย์ มีผู้ดูแลเด็ก 5,612 คน มีเด็กเข้ารับการ
อบรมเลี้ยงดูในศูนย์ จำนวน 134,095 คน

ส่วนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบไปด้วย
จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส กรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการ
การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปแล้ว จำนวนทั้งสิ้น 83 ศูนย์ และ
มีผู้ดูแลเด็ก จำนวน 159 คน และมีเด็กเข้ารับการอบรมเลี้ยงดู
ในศูนย์จำนวน 2,760 คน (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดยะลา
ปัตตานี และนราธิวาส, 2535)

ผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญซึ่งต่อกรดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องจากผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก มีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนเด็กให้มีความเจริญทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นถ้าผู้ดูแลเด็กสามารถปฏิบัติงานได้ตามที่ได้รับมอบหมายก็จะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการดังกล่าว

จากรายงานการสัมมนาเรื่องแนวทางการปฏิบัติงานตามนโยบายกรมฯ ปี 2532 (สำนักงานพัฒนาชุมชน เขต 9, 2532 : 1-5) พบว่า การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ดูแลเด็ก มีปัญหาดังนี้

- ผู้ดูแลเด็กบางส่วนยังไม่ได้รับการอบรม จึงทำให้ขาดความมั่นใจในการสอนเท่าที่ควร
- ค่าตอบแทนที่ผู้ดูแลเด็กได้รับน้อยไม่เพียงพอต่อการครองชีพในปัจจุบัน ทำให้ผู้ดูแลบางส่วนลาออกไปประกอบอาชีพอื่น
- ผู้ดูแลเด็กขาดทักษะในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้ดูแลเด็กบ่อย

จากสภาพการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่า การปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นผลมาจากปัจจัยใด โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะปัจจัยทางด้านการศึกษา ค่าตอบแทน การได้รับการอบรม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การได้รับการสนับสนุนจากกรมการพัฒนาเด็ก และการได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาและคาดว่าน่าจะมีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ตลอดจนถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง ส่งเสริมการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแต่ละด้านต่อไปนี้กับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก
 - 1.1 จำนวนปีในการศึกษา
 - 1.2 ค่าตอบแทน
 - 1.3 การได้รับการอบรม
 - 1.4 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
 - 1.5 การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
 - 1.6 การได้รับการสนับสนุนจากกรมการพัฒนาเด็ก
 - 1.7 การได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง
2. เพื่อค้นหาตัวพหุศาสตร์ที่ดีในการพยากรณ์การปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก
4. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้

1. จำนวนปีการศึกษามีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก
2. ค่าตอบแทนมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก
3. การได้รับการอบรมมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก
4. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก
5. การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก

6. การได้รับการสนับสนุนจากกรมการพัฒนาเด็กมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก
7. การได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก
8. ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ จำนวนปีในการศึกษา ค่าตอบแทน การได้รับการอบรม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การได้รับการสนับสนุนจากกรมการพัฒนาเด็ก และการได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความสำคัญและประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้ทราบระดับผลการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นข้อมูลแก่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 9 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย แต่ละด้านกับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ตลอดจนทำให้ทราบตัวพยากรณ์ที่ดีที่สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับฝ่ายบริหารในการคัดเลือกผู้ดูแลเด็ก ซึ่งสามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผนขยายจัดการฝึกอบรมหรืออื่น ๆ และให้ความช่วยเหลือผู้ดูแลเด็กได้ตรงประเด็น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานผู้ดูแลเด็กให้ได้ผลสูงสุด
3. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในเรื่องนี้ ได้ศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามลักษณะของประชากรกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ประชากร

ประชากรประกอบด้วยผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการพัฒนาชุมชน ประจำปี พ.ศ. 2535 จำนวน 159 คน ซึ่งแยกออกตามจังหวัดต่าง ๆ ได้ดังนี้

- 1.1 ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดยะลา
จำนวน 30 คน
- 1.2 ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดปัตตานี
จำนวน 45 คน
- 1.3 ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดนราธิวาส
จำนวน 84 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการพัฒนาชุมชน ประจำปี พ.ศ. 2535 จำนวน 114 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างแยกออกตามจังหวัดต่าง ๆ ได้ดังนี้

- 2.1 ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดยะลา
จำนวน 22 คน
- 2.2 ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดปัตตานี
จำนวน 32 คน
- 2.3 ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดนราธิวาส
จำนวน 60 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรอิสระ และ ตัวแปรตาม

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ ปัจจัย ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ได้แก่

- 3.1.1 จำนวนปีการศึกษา
- 3.1.2 ค่าตอบแทน
- 3.1.3 การได้รับการอบรม
- 3.1.4 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
- 3.1.5 การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
- 3.1.6 การได้รับการสนับสนุนจากกรมการพัฒนาเด็ก
- 3.1.7 การได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ผลการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยภายใต้ข้อตกลงเบื้องต้นดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยอยู่ในสภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม และการเมืองการปกครอง ที่มีความคล้ายคลึงกันมากที่สุด
2. คำตอบที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ดูแลเด็กเป็นคำตอบที่ผู้ตอบ ตอบตามสภาพความเป็นจริงและเชื่อถือได้

นิยามศัพท์

การวิจัยครั้งนี้ได้ให้ความหมายของศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไว้ดังนี้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) หมายถึง ศูนย์เลี้ยงเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3-6 ปี ซึ่งอยู่ภายใต้การดำเนินงานของประชาชนในชุมชนนั้น โดยได้รับการสนับสนุนจากกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
2. ผู้ดูแลเด็ก (ผด.) หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้อบรมเลี้ยงดูเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งคัดเลือกจากสตรีในหมู่บ้านที่มีอายุระหว่าง 18-45 ปี และสำเร็จการศึกษาขั้นต่ำ คือ ชั้นประถมศึกษาภาคบังคับ
3. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่เชื่อมเยียน แนะนำ ช่างเหลือ และสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ พัฒนาการ สาธารณสุขตำบล เกษตรตำบล และครูในโรงเรียนท้องถิ่น
4. คณะกรรมการพัฒนาเด็ก (กพด.) หมายถึง คณะกรรมการผู้รับผิดชอบในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วย คณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกไม่น้อยกว่า 5 คนโดยมีพัฒนาการเป็นที่ปรึกษา
5. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองเด็กที่นำเด็กเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
6. สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส
7. ปัจจัย หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ จำนวนปีในการศึกษา ค่าตอบแทน การได้รับการอบรม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การได้รับการสนับสนุนจากกรมการพัฒนาเด็ก และการได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง
8. จำนวนปีการศึกษา หมายถึง การศึกษาสายสามัญของผู้ดูแลเด็ก โดยนับจำนวนชั้นปีที่อยู่ในระบบโรงเรียน หรือสถาบันอุดมศึกษา

9. ค่าตอบแทน หมายถึง เงินรายได้ของผู้ดูแลเด็กที่ได้รับจากการปฏิบัติงานในฐานะผู้ดูแลเด็ก ประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นรายเดือน
10. การได้รับการอบรม หมายถึง การที่ผู้ดูแลเด็กได้รับการอบรมให้มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยนับจำนวนครั้งในการอบรม
11. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานหน้าที่ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยนับระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นจำนวนปี ถ้าเกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี
12. การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หมายถึง การได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการ กำลังใจ การเยี่ยมชม การให้คำปรึกษา ตลอดจนการให้คำแนะนำการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
13. การได้รับการสนับสนุนจากกรมการพัฒนาเด็ก หมายถึง การได้รับการสนับสนุนจากกรมการพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวิชาการ วัสดุอุปกรณ์ เงิน และแรงงาน เป็นต้น
14. การได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง หมายถึง การได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองเด็กในด้านต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ เงิน และแรงงานในการสับเปลี่ยนกันมาช่วยประกอบอาหารและดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
15. การปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ผลการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กที่ได้รับมอบหมายจากกรมการพัฒนาชุมชน ได้แก่ หน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและหน้าที่ทั่วไป